

انه دېلىمىزە قووانماق مىلى بورجومىز دىر

« دىلىم- دىلىم، كس غاوينى دىلىم- دىلىم،

انه دىلدن دۆنمىن، دوغراسالار دىلىم- دىلىم.»

كركوك توركمنلىرى نىنگ حالىق دۆره دىجىلىگىندىن

دونيآده هىچ بىر حالىق، مدنىيت يا- دا دىل باشغالاردان اوستون يا- دا آستىن دال. اولارىنگ اهلېسى دونيا مدنىيتىنى دۆرتمكده اونى اؤسدورىپ كامىللاشدىرمكده دنگ درجه آلادا ادېپ گىلىارلر شونگا گؤرأ اولارىنگ همه سى دنگ حقوقه ايه دىر. بو بارىپ ياتان يۇنه كى اما اوران مهم مسئله دىر. بو انكار ادېلىپ بولماجاق حاقىقات، اونى دىنگه بارىپ ياتان ناسيونال- شوونىستلر آياق آستىنا آلىپ، بئيله كى حالقلارىنگ، گوجى آسغىن گلنلره آقالىق سورمك اوچىن بىر گىدن اساسسىز تئورىيالارى سامراپ، حامانا اؤزلىرىنگكىدن باشغا ملتلىرىنگ دىلى، مدنىيتى و تارىخى اولارىنگقا دنگ گلمز دىين فكرى آرا آتپارلار. مونىنگ حاقىقاتا غابات گلمه ياندىگىنى دونياىنىنگ اولى-اولى قورلوشلارى شول ساندان بىرلشن ملتلىر قوراماسى و اونونگ پونسكو اداراسى تاصصىقلاپ گلىار.

ايرانىنگ چاگىنده ياشايان ۳ مىليون چمه سى بىز توركمنلر - ده شوونىست فارسلارىنگ اىزى گىدرلى كمسىدىجى و بىگرىچ هجومىنه سزوار بولوپ گلىارىس. اولارا يوق دىمگى باشارانلارا غىزغىن اوق، يا- دا غارانگقى زندان بىلن جو غاپ بردىلر، يوق دىمگى باشارمايانلار بولسا آغىزىنا سوو آلان يالى، دىمماق بىلن شوونىستلىرىنگ بو سياساتىنى قولداپ گلىارلر (سكوت علامت رضا است)، دونياىنىنگ نىرأ بارىاندىغىندان حابارسىزلار بولسا مانگقورتلاشىپ، اؤز انه دىللىرىنه دوداق چؤرىپ، اؤز مىلى مدنىيتىنه كم بها غاراپ، پارس دىلىنى، مدنىيتىنى اؤز اتا- بابالارى نىنگ عاثيرلار بوى غازانان تجربيه لرىندن اوستون سايبارلار.

بىز بو ماقالادا پارس دىلىنه گىره توركى سؤزلىرى گؤركزمك بىلن انه دىلىمىزىنگ باىدىغىنا يئنه بىر گزك اونسلرى چكمك اىسله دىك.

بو گون تاجیکستاندا، آغانیستاندا و ایرانینگ کابیر یرلرینده دورلی آکسنتر/لهجه لر بیلن تاجیکی و دری دیلدن پیدالانیلیار. پارس دیلی نینگ کؤکی حاضیرکی آغانیستاندا یورگونلی بولان دری دیلی دیر. دری دیلی آغانیستانینگ تورک آسیلی قازنالی (غزنوی) سلطان محمود طاراپیندان اساسلان-دیریلدی هم یورگونلی بولدی، سلطان محمود بو دیلده یازان شاهیرلاری حمایت آستینا آیندی. بیلشیمیز یالی سلطان محمود فردوسی شاهنامه اثرینی یازماغی بویریار، اول- دا "اوساتلیق" بیلن دورلی ملتیرینگ شول ساندان تورکلرینگ ملی اپوسلاریندان(حماسی داستانلاریندان) پیدالانیپ، تورکلری قورقاق، پارسلاری بولسا باتیر ادیب گورکزیان اثرینی یازیار. فردوسی شاهنامه سیندا تورکلرینگ ملی قهرمانی آلپ ارتونگنگه نینگ آدینی افراسیابه اویتگه دیپ، اونی بیگرنچ، قورقونچ بیر آدم حوکمونده صیپاتلانديریار. قازنالی تورکلرینگ پارس دیلینه اهمیت برنلری نینگ بیر سبابی- ده اولارینگ تورکیستانلی تورکلر بیلن حاکمیت اوستونده باسدشلیگی بولوپدیر. قازنالی سلطانلار دری دیل بیلن تورک بولمادیق ملتلی هم اوز طاراپینا چکمگی نیت ادینیدیرلر. دری دیلی نینگ تورک سلطانلاری طاراپیندان اولانیلماغی نینگ باشغا بیر سبابی بولسا، عاراپ حالیپاتلاری نینگ یانیندا اوزلرینی باشغا ملتله و دیلله- ده حورمات قویان یولباشچیلار دیپ گورکزمآگه سیناشیغی بولوپدیر.

بو دؤوردن سونگ دری دیلی عاراپ، تورک و باشغا دیلردن تأثیر آلیپ اورتا چیقیار. اونونگ گرامری عاراپ، تورک دیللی نینگ اساسیندا دوزیلیار. اگر تورک آسیلی چاغداش عالیمی دهخدا بولمادیق بولسا پارس دیلی بو گون گرامسیر بیر دیل بولوپ قالاردی دیپأتلر- ده بار. باریپ ۱۵-نجی عاصیردا پارس دیلی بیلن تورکی دیلینی دنگیشدیریب علیشیرنویبی "محاکمه الغتین" اثرینی یازدی. شوندا اول تورکی دیلی نینگ بایلیغی باراسیندا قاناحاتلانديریجی دلیللر گورکزدی. پارس دیلچیلری هنیز بو گونه چینلی بو اثره جوغاپ بریب بیلمان گلیار. احمد کسروی نینگ فکریچه: " تورکی دیلده آنگساتلیق بیلن دوشوندوریب بولیان سوز مانیلارینی حاضیرکی پارس دیلی دوغری- درست دوشوندیرمگی باشارمایار". میثال اوچین تورکمنلرده یکه جه سوز بیلن آقا یا- دا اینی مانیسینی آنگلادیان سوز بار، پارسلار اونی ایکی سوز بیلن یاغنی "برادر بزرگ" یا- دا "برادر کوچک" سوزلری بیلن دوشوندیریارلر و ش. م.

اورتا عاصیردا علمی، فیلسوفیک و منطق اثرلری عاراپ دیلینده یازیلان، بو علمی پوداقلار باراسیندا پارس دیلینده اثر یازیلان دألدر دیسه بولار، اگر- ده یکه- تآک اثر بار بولسا اونی عاراپ دیلینی بیلمه یأتلر اوقاپ، مانیسینا دوشونیب بیلمه یار، سبأپ پارس دیلی نینگ ۸۰%- نی عاراپ سوزلری عمله گتیریار. مشهور تورک عالیملاری ابن سینا، ابوریحان البیرونی و خوارزمی نینگ اثرلری عاراپ دیلینده یازیلان. سبأبی پارس دیلی ، علمی و فیلسوفیک مانیلی اثرلری بیان ادمگی باشارمایار.

دیلینگ اساسیندا یاغنی قورولیش سیستماسیندا لوگیکا(منطق) حاکیم بولمالی. عاراپ و تورک دیلیری بو قاعده اویغوندیر. اما پارس دیلینده بولار یالی لوگیکانی گوروپ بولمایار. میثال اوچین پارس دیلینده ساتلاری ۱- دن ۹- ه بیر حیل، ۱۱- دن ۲۰- ه چنلی باشغا حیل یاغنی کیچی سانی ۱۰ دان کملدیپ آیدیارلار، ساتینگ آیدیلشی بیلن گورکزیلیشی دنگ دال.

پارس دیلینده ۱۱- ه (یازده) یاغنی یک از ده(اوندان بیر) دییارلر، اوندان بیر بولسا ۱۱ دال- ده ۹- ی انگلادیار.

۱۲ = (دو از ده، ۱۰- دان ۲- ینی آیرسانگ) = هشت (سکیز) بولیار، ۱۳ = (سی از ده- ریاضی ده ۱۰- دان ۳۰- ی آیریپ بولمایار) = سه از ده بولسا- دا اول ۷ بولیار، ۱۴- ده شئله (۴ از ده = ۶).

۱۵ = (پان/ پون؟) پنج از ده بولسا = ۵ بولیار،

۱۶ = (شون/ شان؟) اگر شش از ده بولسا = ۴ بولیار

۱۷ (هف ده (۷ سانی ۱۰ = ۷۰ بولیار) اگر هفت از ده بولسا = ۳ بولیار

۱۸ هیچ ده (۸×۱۰ بولسا ۸۰ بولیار) اگر هشت از ده بولسا = ۳ بولیار

۱۹ (نو؟ از ده) اگر نه از ده بولسا = ۱ بولوپ عالیار

ساتلار ۲۰- دن سونگرا قادالاشیار: ۲۱ (بیست و یک....) یونه ۲۰۰ (دویسته) باراندا یئنه بولمایار.

۲۰۰ = (مونگا دری و تاجیک چه، دوصد) دییارلر. پارسچا " دو بیست". اول بولسا ایکی یوز دال- ده

۴۰ بولیار (۲×۲۰)

۳۰۰ (پارسچا سی صد ۳۰×۱۰۰) اول بولسا ۳۰۰۰ بولیار.

۴۰۰ (پارسچا چهارصد دییلیار = قادالی) اما ۵۰۰ (پنج صد دییمان پون صد دییلیار؟ غالانی مونگه

چنلی قادالی آیدیلیار.^۱

^۱ بنا بنظر "نوم.چامسکی"، از نظر ساختار زبانی: (اصوات، گرامر و لغات بسیط اصلی وواژه های اساسی)، مقایسه زبان فارسی بازبان عربی، ترکی آذربایجانی ویا زبان ترکی، مثل مقایسه " فیل و فجان" و یا "شیروروباه" است. با: ۳۶۰ فعل (کارواژه) بسیط در فارسی، در مقابل ۲۲۰۰۰ فعل بسیط در ترکی آذربایجانی: (لغتنامه استاد محمدعلی فرزانه) در ترکی از هر فعل بسیط معمولاً پنج وگاه شش فعل بسیط دیگر می توان ساخت که برای اکثر آنها مترادف فارسی جز در موارد استثنائی وجود ندارد و بیان آنها به جمله سازی نیازمند است. مثلاً: از "یازماق" (نوشتن): "یازیلماق" (نوشته شدن)، "یازیشماق" (مکاتبه کردن که مترادف باب مُفاعله عربی است که بین دویا چند نفر میگذرد در زبان فارسی موجود نیست، آینده نزدیک = "یازارام" نیز وجود ندارد)، "یازدیر- ماق" (نویسانیدن) و بالاخره، "یازدیدرماق" (بزرور نویسانیدن یا گفتن به کسی که او کاتب را بنویسند) میاید. در مورد فعل "یوماق" (شستن) شکل ششم فعل بسیط ترکی را داریم که "یووونماق" است، یعنی آنچه در فارسی با جمله "خود را شستن" بیان می کنیم. در فارسی از فعل "خوردن"، خوردن و خوراندن می آید اما از "رفتن" نمی توان رفتانیدن و رفتانیدن، و از گفتن، گفتانیدن و گفتانیدن... آورد! (به نقل از مقاله "ایران و مسائل ایران" ضیاء صدرا الاشرافی)

پارس دېلېندە خوردن(ایمك) سۆزىنى ھم ایچماگه(آب خوردن)، ھم ساویقلاماغا(سرما خوردن)، تاییپ بیرە ییقىلماغا(زمین خوردن)، آلدانماغا(گول خوردن)، ایکی کیشی نینگ آراسی دگمگینه(میان بهم خوردن) و ینە- دە بیر توپار سۆزلردە پیدالانیارلار.

یا- دا شو آشاقداقی میثاللاری آلیپ گۆره یلینگ:

كۆینك (پیراھن= پیر+ آھن؟)

بومورتا (تخم مرغ؛ تخم یا بیضه كۆپلنچ ارکک حیوانلاردا بولیار)

موشك (ك = عرپچا كیچیلیك بللیگی. علامت مصغر: عروس-عروسك، مرد- مردك)- ناچه یوز کیلومتر منزلی آشیپ بیلیان اولی یاراغا موشك دییپ، کیچیک حیوانا موش (سیچان) دییلمگی- دە قاداسیز یالی بولوپ گۆرونیار.

آزال= گاو آھن؟ معنی سیز.

دمیر صاندىق= گاو صندوق؟

حوز (گردو) شكلینه. گۆرنوشینه گۆرا اونگا آت داقلییدیر.

انگور= ان+ گور؟

تاوشان (خرگوش) قولاغینا باقیپ آت داقلییدیر.

لنگنكچ (خرچنگ؟)

غارپیز (ھند+ وانه)

غاوین (خر+ بزہ؟)

خردل، خر مھرہ، گورخر....

پارس دېلېنە گېرن توركى سوزلر

دیل دېلیانی جانلی اورگان، شونگا گۆرا یر یوزینده هیچ بیر دیل یکه باشینا یاشامایار. سیاسی، اقتصادی ایلایتا- دا مدنی قاتناشیقلار دیلرینگ بیرى- بیریندن تأثیر آلماغینا سبأپ بولیار. شونگا گۆرا بیزینگ دیلیمیز ھم اسلام دینی نینگ تورکیستانا یایراماغی، موغوللارینگ چوزوشی، سونگرا روسلاردیر پارسلار بیلن آلیپ باریلان قاتناشیقلار... اساسیندا بو مدینلردن تأثیر آلماغا مجبور بولوپدیر. بیز مونی آدامزادینگ تاریخیندا اؤسوش دییپ دوشونیاریس. اما بار گویجی بیلن شونویستیک سیاستی آلیپ باریان کأبیر پارس دیلچی "عالیملاری" ھم اینتله گنترلی! تورکی دیلیندن آلان سۆزلرینی اؤزلىشديرمك اوچين هر حیل عامل ادیب گلیارلر، میثال اوچین بو سۆزلرینگ یازیلیش

فورماسىنى و آيدىلىشىنى اويتگە دىپ، اونونگ گلىپ- چىقىشىنى باسىرماق ايسلەيأرلر (قهرمان سۇزونى كهرمان).

گچن عاصىرلاردا كلاسىك يازىچى- شاهىرلاريمىزى عاراپ مدنيتىنه اىخلاصلارنى گۇركزمك اوچىن اوزلرىنده بار بولان «چ، گ، ژ، پ» سسلرىنى ادىل عاراپلاداقى يالى فورمادا يازىپ(گۇنگول يرينه كونكول، پالتا يرينه بالتا..) گلدلىر و بىرتوپار سۇزلىرىمىزىنگ يتيپ، يوق بولماغىنا سباب بولدولار. آبرى طاراپدان سونگقى دۇورده توركمنىستاندا توركمن اليپ- بىسىندن اوزىن چكىملى سس بللىگىنى نىنگ تاشلانماغى اولارىنگ دوغرى اوقالمازلىغىنا سباب بولدى.

بىز بو ماقالادا، اتىمولوگ (سۇزلىرىنگ دويپ كۇكونى بارلايان عاليم) حۇكمىنده دأل- ده يۇنه كى بىر علمى درنگوچى حۇكمونده پارسلارىنگ اينگ سونگقى دۇورده چاپ بولان ۶ جلدلىك "معين"(تهران ۱۹۹۲) و فرهنگ عميد آدى سۇزلىكلرىنه يوزله ى باقىپ، اونداقى توركى سۇزلىرى گۇركزدىك. اگر بو مسألأ بىر اتىمولوگ گۇزى بىلن باقىلسا بلكى- ده بو سۇزلردن اون اسسه آرتىق سۇز تاپسا بولاردى و توركى دىلى نىنگ بايلىغىنا يئنه بىر گرك دولى گۇز يترسه بولاردى. حأضير "تاياق يتيانچا يومروق" دىلىشى يالى بو سوزلىرى دقت ينگيزا حۇدورله يأرىس.

بىرناچه دوشوندىرىش:

۱- پارس سۇزىندأكى "چى"، "باشى"، "لو"، "تاش/ بكداش، قارداش"، "لان/گوكلان"، "لاخ/لاق- سنگلاخ، قشلاخ"، "تك/گورتك" ... قوشمالارىنگ همه سى توركچه دىر.

۲- بك، بىكى، بىگى توركچه دأكى "بگ" سۇزوندىن آلناندىر.

۳- پارسلار، تورك سۇزوندىكى "ق" بىلن باشلانان سۇزلىرى "غ" سۇزونه اويتگە دىپ گلىأرلر. بىزىنگ هم "ق" بىلن باشلانان سۇزلىرى "غ" ادىپ يازماغىمىز، مثلم "قاچى" نى غايچى ادىپ يازماغىمىز دوغرى بولماز. پارسلاردا "ق" نىنگ يرينه "غ" بىلن يازماق پروسسى بو گون چالتلاشدىرىليار.

۴- پارسلارداقى كۇپ سۇزلىر توركچه دن ترجمه ادىلىپ آلناندىر. مىثال اوچىن توركچه ده يكه سوز بىلن آيدىليان "قوراغ" Goorag(بىر يرى قوراپ ساقلاماغى) پارسلاردا اونونگ غارشىلىغى بولمانى اوچىن بىرناچه سۇز بىلن (حفاظت محيط زيست) بيان اتملى بوليارلار.

۵- فرهنگ معين سۇزلوگىنده توركى سۇزلىرىنگ كۇپوسىنىنگ اۇنگونده "مغ/مغولى" دىيپ بللىك ادىلىپدىر، اولارىنگ قالاپىنى توركچه دىر.

۶- بوگونلر اوللانیشدان قاچانی سیألی یازیلیشی نینگ نأحیددیگینی بیلمه دیک تورکی سؤزلرینگ لاتینچا یازیلیشی نینگ اؤنگونده (؟) بللیگی قویدوق.

۷- پارسچا دوشوندیریشلری دولوراق بیلمک اوچین "معین" نینگ کتابینا یوزلنیپ بیلسینگیز.

۸- پارس دیلیندأکی تورکی سؤزلریندن باشغا، عاراب سؤزلری- ده چیقارسانگ، اوندا بو دیلینگ نأدرجه ده "بایدیغینا" گؤز یترسه بولار.

تورکمنچه یازیلیشی	پارسچا بریلن مانسی	پارسچا یازیلیشی
A	آ	آ
Aba	ابا و اجداد	آبا
Bajy	همشیره، خواهر	آباجی/آبجی
Atabeg		آتابک/آتابیک
Atalyk	مری	آتالیق
Aada	جزیره	آداک
Direg	ستون	تیرک
Açar	وسیله باز کئنده قفل	آچار
Açmaz: sadrançada bir hareket	مرحله ای در بازی شطرنج	آچمز
Agtaçy	مأمور عقیم کردن حیوانات	آخته چی
Aatdaş	همنام	آدداش
Arassa	پاکیزه	آراسته
Erdel, Erdemli/ Batyr	مأمور فراخوان سپاهی	آردل/آردل
Eriş	ریسمان	آرش/آرش
Ary+a	شاید از کلمه آری/پاکیزه و یا از کلمه آر بمعنی مرد شجاع؟	آریا؟
Aş	خوراک	آش
Aş+gal (aşyň galyndysy)	ته مانده آش	آشغال
Agaç, bir agaç yol	مسافت ۶ کیلومتر	آغاچ
Tuty eýesi	پرده دار	آغاجی
Aagyl, guzy ýatagy	آغل	آغل
Yzgar, nem	رطوبت	آغار
Aagr: A:gar, agar çäkmen, düýe ýüňünden dokalan çäkmen	نوعی عبا	آغار
Awuz	شیر اول	آغوز
Ak+guş	نام مردان در ترکی	آغوش/ آقوش
Ak etmek, südüňe tabşyrmak, gargyş etmek	نفرین	آق کردن
Ak banuw	پارچه ای ابریشمی یا نخی	آق بانو
Ak per, çayyň bir görnüşi	نوعی چای	آق پر
Aga/Agasy: Eýesi	صاحبمنصب	آقا/ آقاسی
Aakça	نام پول	آقچه
Aaksakgal	ریش سفید	آقسغال
Ak sungur/ şunkar	پرندی شکاری= شاهین	آق سنغر
Agşam	شب	آقشام
A:l al baýdak	رنگ قرمز	آل/آلا
Alaw: alawlap durmak	شعله	آلاو

A:l tagma	مهر دولتی	آل تمغا
Altyn, gyzyl	طلا	آلتون
Alça/Helçek	آلچه	آلچه
Alamançy	غار تگر	آلمانچی/المانچی
Amaç	تودی خاک که نشان تیر بر آن نصب کنند.	آماج
Anna:Türklerde Tañry ady, ene sözünden	روز جمعه(آنا از کلمه ترکی انه مادر است. گ)	آدینه
Anahita: Ene sözünden	نام خدای باستان زردشتی- از کلمه انه- آگ	آناهیتا؟
Aybeg, dolan aý	قرص کامل ماه	آی بگ
E	ا	ا
Ablak?	اسب رنگ کهر	ابلق
Otag	سرا	اتاق/اطاق
Otaga/ Otagaly gyz	کلاه دخترانه	اتاقه
Otrag (oturmak sözünden)	محل استراحت	اتراق
Atlyk	سوار دلاور	اتلیغ
Ojak	اجاق	اجاق
Ajgar/Ajgar/Eçgar/Ejgar? Türk şamanlarynyň ot ýakyp daşynda kymys içmekleri	آتش افروخته. روز ۱۶ ماه چهارم مغان خوارزم (حیوا) در شب این روز مانند سده آتش افروخته بر گرد آن باده می- نوشیدند.	اجگار
Agta /etmek	اخته/ کردن حیوانات	اخته
Araba	عربه	ارابه/عربه
Ortak	شریک	ارتاق/ارتاق/ارتق
Orda beg	سپه سالار	اردو/اردویکی
Arslan	شیر	ارسلان/اصلان
Argaly (Argaly gäw bolar maly Gürgeniň. Magtymguly. Gürgeniň goşgusy)	قوچ کوهی	ارغالی
Urug	تیره/ طایفه	اروق
Örümjek, möý	عنکبوت	ارومجک
Üzüm	انگور	ازم
Üzeňňe, gurçusy	رکاب (اسب)	اوزنگو/فورچیبسی
İgdeş. İgdeş atyň şanynda (Zeliniň goşgusynda)	انسان یا حیوان دورگه	اکیش/ ایکش/ ایکدیج
Eke, ekeji	دایه	اکه
A:l, alaja	قرمز	ال(الا، آلاجا)
Ulaw/ulag	الاغ	الاغ
Alamançy	غار تگر	المانچی
A:l tagma	مهر رسمی و دولتی	آل تمغا
Oljamysy (olja almak sözünden)	اطاعت	الجامیشی
Olja	غنیمت جنگی	الجه
İljar (il+jar)	اجتماع گروهی	الجار
Almaz,almaz daş	الماس/ شیبی برآ	الماس
Emzik	امزیک	امزیک
Ynak(ynamly adam)	آدام مطمئن	اناق
Eneke	دایه	اناکا/اناکه

Yeňne	دنباله رو عروس	انگه/ پنگه
Öý ogly, sadyk kişi	خانه زاد	او اوغلی
Ubay, meýdanda dikilen ok	تیری که در میدان برپا کنند	اوبای
Oba	منزل ترکمان!	اوبه
Tumar, boýna dakylýan bezeg. Ozal permanlary şolar ýaly bezegde ýeleşdirerler eken.	طومار	اتورک
Örmek	بافتن	اورمک
Örünjeň, örmek sözünden	ساعی در بافتن و ریسیدن	اورنجن
Bekre (parslarda bu balyga at bolmansyň onuň burnuna garap at dakypdyrlar)	نوعی ماهی	اوزین برون
Uşak, ownuk-uşak	غلام	اوشاق
Ok	تیر	اوغ/اوق
Ugur(uguna bolmak)	سعادت	اوغر
Ugrur haýyrly	تمنای آرزوی خوب	اوغور بخیر
Uka,	با عقل	اوکا/اوگه
Öwey, öweý dogan	ناتنی	اوگه یی
Öleň (öleň, öleň haý öleň- folklordan)	چمنزار	اولنگ
Ülke	موطن	الکه
Ulus, il-ulus	ایل	اولوس
Onbaşy	فرماندی ده تایی در ارتش	اون باشی
Oýmak(oýmak-oýmak obalar), bölek	طایفه	اویماق
Aýaz	یخبندان	ایاز/ ایاس
Aýak, şerap goýulan aýakly närise	پیاله شرابخوری	ایاغ
Yz ýitirmek	گمراه کردن تعقیب کننده	ایز گم کردن
İdeç? idaç	مقامی در سررشته داری و خدمات ارتش	ایداچ/ایداجی
İt burun, ösümlik	گیاه نسترن	ایت بورنی
Eşek	خر	ایشک
İşik agasy/eýesi, hyzmatkär	خدمتکار	ایشک آقاسی
Ygaak? (yklap ýörmekden?)	سخن چین	ایغاغ
Aýgyr (esrik)	حیوان مست	ایغیر
İl	دوست، یار، طایفه	ایل
Ýylky	اسب وحشی و آزاد	ایلخی
Ý:aýlag (mallary ýaýlaga çykarmak)	بیلاق	ایلاق
İlbegi	بزرگ ایل	ایل بیگ
İlçi	سفیر/سفارتخانه	ایلچی/ایلچی خانه
İlhan	بزرگ ایل	ایلخان
İlgar (il+gar. Gar sözüne T goşulmagy, ony sypat görnüşi öwrüpdür)	غارت	ایلغار
Ylgamyş, ylgamak, ýörtmek sözünden		ایلغامیش
Ýylgyn agajy, ösümlik	نوعی بومی گیاهی است	ایلغین آجایی
İnji (gelin bolan gyza ata tarapdan berilýän sowgat, injilik)	زمین خالصه که خان به افراد صادق هدیه میکند.	اینجو
B	ب	ب
Baba	پدر	بابا
Bäbek	بابای کوچک	بابک
Bajogly (bajy+ ogly = ýegen)	طلائی عثمانی	باج اوغلی/باجاقلو

B:aja	باجناق	باجناق
Baja, häzir parslarda sinema ýa-da beýleki ýerlerde bilet satylýan kiçik penjereli jaýa diýýärler- gişe	پنجره كوچك	باجه
Bajy	خواهر	باجی
Däri (bar, gümpüldi sesi + T goşulmasy)	باروت	باروت/ بارود
Baslyk, süýji köke	نوعی شیرینی	باسدق/ باسلوق
Baskak, salgyt ýygnaýan adam	مأمور مالیات	باسقاق
Baslyk? Hozdan bişirlen imit	خوراکی از مغز گردو	باسلق
Basma, basmahana = çaphana	چاپ	باسمه
Başmak goraýjy (başmak, aýak gap = köwüş)	پای افزاردار، سازمان حکومتی عهد صفویان	باشماق قورچیسی
Başlyk/ baş böruk	کلاه بزرگ بارانی	باشلق
Başlyk (baş, ýolbaşçy sözünden)	سردار	باشلیق
Başa (algyr)	پرندی شکاری	باشه
Başy, ilbaşy	سردار	باشی
Batlak, batgalyk ýer	باطلاق	باطلاق
?	وسيله قیاس طلا و زر	بالش/ بالمشاق
Bay	غنی	بای
Bayguş	چغد	بایغوش/ بایقوش
Bagyş etmek, bölmek	تقسیم کردن	بخش
Bähr-e türk	آواز دوم از اصول موسیقی ترکی	بحر ترك
Buwg/ buwgarmak	بخار	بخار
Bagty, iner maýa (adam ady, Bagty han)	شتر قوی و سرخرنگ	بختی
Bagsy, köp zady bilýän adam	مرد دارای اطلاع وسیع، روحانی	بخشی
Bukaw (atyň aýagyna daňylýan demir zynjyr, gyzlaryň boýun bezegi. “ýedi ýyl aşyl boldum boýny bukawly gyza. Folkloridan)	زنجیریکه بر دست و پای چهارپایان می‌بندند.	بخو/ بخاو
Gylyksyz	بداخلاق	بدقلق
Bire-bir, deň	برابر	برابر
Barak, baryjy, barmak sözünden, «eşekden uludyr, gatyrdan kiçi ýörise bilinmez ýzy bragyň. Magtymguly»	اسب تیزرو	براق/ باراق
Bezemek	آرایش	بزک- دوزک
Barangar? Goşunyň sag tarapy	سمت راست سپاه	برانغار
Bossaançy, bagban	باغبان	بستانچی
Beş/ Bäş? Küşt oýny	بازی نرد	بش
Boşgap, gap-gaç	بشقاب	بشقاب
Boş+ke, çelek	بشکه	بشکه
Başmak/ köwüş	کفش	بشماق/ باشماق
Bogaz (Hazayň kenaryndaky Garabogaz köli)	آب باریکه که دو قسمت دریا را بهم وصل میکند	بغاز
Bukça/düwünçek	بغچه	بغچه
Bugra, erkek düýe, iner	شتر نر	بغرا
Bogma? Bugma? aýallaryň bezegi	نوعی زیور زنانه	بغمه
Bükewül? Bekewül?, ýaşuly, aksakal	بزرگ و ریش سفید مطبخ	بقاول/ بکاول

Buga	گاو نر اصیل	بقه
Bekdaş, han	خان مانند	بكتاش
Bekter/ Begter, urş dony	نوعی لباس جنگ	بکتر/بگتر
Begler begi	خان خانان	بکلر بک/بیگلربیگی
Beg	خان	بگ
Begres, bir hil mata/ parça	نوعی پارچه	بگرس
Bagmaz?	غم، اندوه	بگماز/بگمز
Bulgur	پیاله	بلغور
Bulak	چشمه	بلاق
Bulak ot	نوعی گیاه، ترتیزک	بولاغ اوتی
Bulamak	آش بی گوشت	بلماچ
Ýol beledi, galawuz	راهنما	بلد
Bölek	بخشی، قسمی	بلوک
Monjuk	زیور آلتی است	بنجاق
Bonjuk/Bonjyk=at ýatagy	طویله	بنجیک
Bonçak	سند مالکیت	بنچاق
Bondukçy? Tüpeňçi	تفنگچی	بنلقچی
Beň	بنگ	بنگ
B:orany, imit	خورشتی از اسفناج و ماست	بورانی
Burky, gamyşyň bir görnüşi, ösümlük	نوعی نی	بورغو
Boza? buza?	کفک روی نان	بوز/بوزه
Buwza, şerap «Bozahor ýamany ýasy näbilsin. Magtymguly»	نوعی شراب از برنج و جو	بوزه
Batyr	بهادر	بهادر
Baýram	بهرام	بهرام
Biýaban, y:aban	صحرا	بیابان
Baýat/ Baýaty, Oguzlaryň 24 taýpasynyň biri	۱- نام طایفه ایست ترکی ۲- آوازیست عامه پسند، بیات ترک، بیات اصفهان...	بیات/ مقام بیات
Hatyn	خاتون	بی بی
T:aysyz	بی تا	بی تا
Baýdak	پرچم	بیدق/بیرق
Beglik	مقام و رتبه	ببکی
Begim, patyşanyň ecesiniň lakamy	ملکه مادر	بیگم
P	پ	پ
Papak, telpek	کلاه	پاپاخ
Patuk, üşülyän yer, baýdagyň dikilyän ýeri	جای نصب پرچم	پاتوق
Barys	یوز پلنگ	پارس/بارس
Barysçy, awçy	صیاد یوز پلنگ	بارسچی
Parça-parça, bölek-bölek	پاره- پاره	پاره/ پاره-پاره
Paşay, han (häzir gökleňlerde tire ady)	خان	پاش/پاشالیق/پاشای
Palyk, dolak	نوعی جوراب دستباف	پالیک
Palan, eşegiň palany	پالان	پالان
Peýnir	پنیر	پنیر
Boş	پوچ	پوچ
Pyçak	کارد	پچق/پچاق/پچک
Porbinçi/ Parbinçi, kesellän itleri sagaltmak üçin	دعا برای شفای سگان	پربین

okalyan doga	بیمار	
Perçem, Baýdak	پرچم	پرچم
Perwançy, gaznaçy	خزانه دار	پروانچی
Peş (ak peşeneli adam), selle	عمامه مانند	پیش/فش
Garawulbaşy	سرنگهبان	پیش قراول
Pekmez, begmaz? şerap	دوشاب، شراب	پکمز/ بگماز
T	ت	ت
T:araj, yagmalamak	تاراج	تاراج
Tabuwg, esgeriň çes bermegi	سلام خاصی که افراد با سر باز و برهنه، دست راست را به گوش رسانده، کرنش کنان به سران ترك میدادند. کلمه سر باز محتملاً از اینجا آمده و ترجمه شده آنست.	تابوغ
Taba, yaglawy, balyk bişirilýän gap	نوعی ظرف، ماهی تابه	تابه
T:abak, gap-gaç	ظرف	تاباق
D:ag	کوه	تاخ/تاغ/داغ
Taşak, çapar, ýyndam	چاپک	تاشاک
Tag, yumur(togalak+tag, sypat) yumurtga	تخم مرغ	تاغ
Talaň	تاراج	تالان
Tazy	سگ شکاری	تازی
Taňry	توانگری	تانگری
Tow, tow bermek, towlamak	پیچ	تاو
Taý, jübit	جفت	تای
Tanyk, siňe syn etmek, şaýat	در کاری خوب نگریستن	تائق
Tagta gapy, göçebe halky zor bilen bir ýerde oturtmak	اسکان اجباری ایلات	تخته قاپو کردن
Tokmak	پتک	تخماق
Der, derlemek	متضاد خشک	تر
Tarhan, Türk şazadasynyň lakamy, erkin adam	شاهزاده ترك معاف از مالیات	ترخان
Türkäne, Türken hatyn	لقب زنان ارجمند ترك	ترکان
Tarnas, ok ýaýdan çykandaky sesi	صدایی که بهنگام خروج تیر از کمان ایجاد میشود.	ترناس
Tasma, tesme	رشتی چرمین	تسمه
Täk, syňar, jübüt däl	فرد	تک
Tike, bölek	بخش	تکه (تیککه)
Dikeltge, dikeltgi, eýer astyndaky keçe	نمد زیر زین	تکلتو
Düwme, ilik	دگمه	تکمه/دگمه
Teke	بز نر	تکه
Tegin= şazada	پهلوان، شجاع/ آلب تکین	تکین
Tagma, möhir	مهر	تمغا
Tomus, rimlerde aý ady	تابستان، نام ماه در رومی	تموز
Taňsyk, palçykdan ýasalyan küýze...	هر چیز نفیس	تنسق/تانسوخ
Teñne	آهن سفید، نام پول	تنکه
Torba	توبره	توبره
Top/Topçy	توپ جنگی	توپ/توپچی

Topuz, gürz	گرز	توپوز
Tuwz? Toz (Beýrek altyn tozly ýaýny aldy = Gorkut ata dessanynda)	پوست نازك و محكم تير كه به كمان و زين اسب می‌بندند	توز
Düşek	توشك، زیر انداز	توشك
Perçem, baýdak	پرچم	توغ/توغ
Tük, tüy	يك دسته پشم و مو	توك
Teleke etmek, erbet ýagdaýa düşürmek	غارت كردن	تلکه كردن
Tulama/nasus	تلمبه	تلمبه
Temen, biyz	جوالدوز	تمنه
Topuk, säginmek	توپوق زدن هنگام سخن	توپوق
Tütün	توتون	توتون
Tümen, müň esgeriň başlygy, Eyranda pul birligi	ده هزار، فرماندی ده هزار سرباز، امیر تومان	تومان
Taýýar	مهیا	تیار
Direg		تیرك
Timaç, tumaç? G:ön	چرم دباغی	تیماج
Demir	آهن	تیمور
Tiýuwl? Wepaly esgerlere şa tarapyndan berilýän mülk	واگذاری زمین از سوی پادشاه به افراد خدمتگذار	تیول
J	ج	ج
Jabolsa, maksat günbatar. «Saçak ýazyň jabolgadan tä jolbolsa çenli»	منظور مغرب است. مثال: سفر پهن کنید از جابلقا(شرق) تا جابلسا و منظور از آن وسعت مکان میباشد.	جابلسا
Seňner, buky	سنگر	جان پناه
Jatak/çatak, öý direginiň üstünde goýulýan deşik tagta	تخته سوراخ که بر سر ستون خیمه گذارند	جاتاغ/چاتاق
J:atda, ýol	راه	جاده
Jar/ jar çekmek	ندا	جار
Jar/ýap, ýap gazmak	جوی کردن	جار کردن
Jar boljar, wadasynda durmagy islemek	طلب و عده	جار بلجار
Jüpbe/ d:on	نوعی لباس	جبه
Jyda/ ide, jadyçyłaň ulanýan daşy	سنگ جادو	جدا/یده
Jydamyşy = jadylamak, jadyçyłaň gar ýagdyrmak üçin okaýan dogasy	دعا و سحر مخصوصی نزول برف حتی در زمستان	جدامیشی
Jyrangar, leşgeriň sol tarapy	طرف چپ سپاه، متضاد برانقار	جرانگار
Jigin, gamyşlyk	نیزار	جگن/جیگین
Jul, atyň july	پوشش اسب	جل
Jyn:ak: Eyeriň gaşy	تسمه رکاب و زين	جناغ
Jinnek, mis pul (jinnek zadym ýok)	مسكوك مسين كوچك عهد قاچار	جندك
Çuwal	کیسه بزرگ	جوال
Köp, çok	زیاد	جوخ/چوق/چوخ
Juha, esgerler topary, çoh sözünden bolsa gerek	گروه نظامی	جوخه
Jöwşen, demir don	لباس رزم	جوشن

Julh, ýünnden dokalan mata, jul sözünden	نوعی پارچی پشمین	جولخ
Jyga, börük (jygaly gyz, Göroglydaky Jygaly beg = başy demir börükli ýigit)	کلاه دخترانه	جغه
Jeň, urş	جنگ	جنگ
J:oya	جوی~آب	جوی
J:oşmak sözünden	جوش~یدن	جوش
Jeren	آهو	جیران
	چ	چ
Çapmak, çabuk	چابک	چابک
Çabuksowar, atoglan	چابک سوار	چابک سوار
Çapaty, çelpek	نوعی نان روغنی	چاپاتی
Çapar	تازنده اسب	چاپار
Çatak, 1.ýoluň çatylýan ýeri, 2. kyn, iş çatak		چاتاغ/جاتاغ
Çadyr, çatma. “Öz çatmajygym, garynym açyp ýatmajygym” (nakyl)	چاتمه/چادر	چاتمه
Tüpeňleri çatyp goýmak	اصطلاحی در ارتش	چاتمه فنگ کردن
Çakan, ýalançy, ýylan ýaly çakan	چاخان/حقه باز	چاخان
Çargat, baş örtgi	روسری	چاخچور/چاقچور
Çakmak, çakmak daş	سنگ آتشنزنه	چاخماق/چخماغ
Çadyr	چادر	چادر
Çarwa, maldar	چاروا، مالدار	چاروا
Çaryk	چاروغ، نوعی کفش	چاروغ/چاروق
Ç:ag. (çagdyr bu çaglar- Magtymguly)	سلامتی، فربه گی	چاق
Ç:ag, çagdaş, döwrebap	زمان	چاق
Çaky	چافو	چافو
Keypi çag	سرزندگی	چاقی/کیف چاقی
Çäk, dilnen	پاره گی	چاک
Çatyr, şatyr. Şanyň buýrugyny bir kemsiz ýerine ýetirýän nöker	نوگری	چاتر
Çekiç	چکش	چاکوچ/چکوچ
Ç:al, çal goýun	دو رنگ	چال
Çalak, çalt sözünden	چالاک	چالاک
Çalyjy, tamdyrany çalan bagşy	نوازنده	چالانچی
Çalyş, çalyşmak sözünden	زدو خورد	چالش
Çalyk, çilik	دو تکه چوب که کودکان با آن بازی میکنند	چالیک
Çaw? Gihatu döwründe ýörgünli bolan kagyz pul	پول کاغذی رایج زمان گیخاتو خان در ایران سال ۶۹۳ ه.ق	چاو
Çowdur, ösümlük	نوعی علف	چاودار
Çawuş, kerwönbaşy	قافله سالار	چاوش
Çypar	دو رنگ	چپار
Çapak, kiçijik balyk	نوعی ماهی کوچک	چپاغ
Çapawul	غارت	چپاول
Çeperi	نرده	چپر
Çebiş	بزغاله یکساله	چپیش
Çopuk	چپق	چپق
Çapmak, talamak	غارت	چپو

Çetir, çetremek, ağaç çetredi (çetridi). Ýagyşa garşy ulanylýan çetir şu sözden	چتر	چتر
Çatylan goş, göçmäge taýýarlyk, ýük	بارو بنه	چاتلان قوش
Çiçek, gül (Banu çiçek- Gorkut ata dessanynda)	گل	چچک
Çagala? Badam	چغاله~بادام	چغاله
Çörek	چورك/ نان	چرك
Ýeni (täze) çeri, çeri+k, meýletin esger	سربازان داوطلب	چريك
Çok(köp) sag bol, harby salam	در ارتش ایران تا اوایل پهلوی صاحبمنصبان برای ابراز رضایت از سربازان اطلاق میکردند.	چخ صاغل
Çyg, ýele, ýagyşa garşy penjerä tutulýan tuty	پرده ایکه از چوبهای باریک میسازند.	چيغ
Çygrat? çekize	نوعی ماست که آب آنرا بگیرند	چغرات/چغرات
Şugul, şugulçy	خبرچینی	چغل/چوغول
Çykçyga, jykjyga, sesden dörän söz	ابزار سازیکه از چوب سازند	چقچقه
Çakyr, şerap	شراب	چقر
Çekme, ädik	چکمه	چکمه
Jik/ jyk(azajyk)	بسیار کوچک	چکه
Çegur, tamdyra	سازیکه نزد ترکمنها رایج است.	چگر/چوغور
Çel? Sag eli, sol aýagy ak reňkli at	اسبی که دست راست و پای چپ آن سفید باشد	چل
Çolak, leň, çalyňan, çapylan, ýolunan sözlerden	لنگ	چلاق
Çelpase, kelpeze (Kelpezä ýuwtduramaz ajdar maslygyn- Magtymguly)	مارمولک	چلپاسه
Çelek	کاسه چوبین، سطل آبکشی	چلك
Çalman, ynanjaň	زودباور	چلمن
Çille, ýaýyň çillesi	زه کمان	چله
Çmmalmak, çommalyp oturmak	چنباتمه زدن	چنباتمه
Çem, çem geren ýerde	چم پیدا کردن	چم
Çomak, gürzy, çommak	چماق	چماق
Çemçakı? Esgerleriň darak bilen iňne goýýan haltajyklary	کسیه کوچکی سربازان در آن شانه و سوزن گذارند.	چمچاق
Çemçe	قاشق چوبی	چمچه
Çemhal, hyrly tüpeň	تفنگ سرپر قدیمی	چمخال
Çanta, gapjyk	کیف دستی	چنته
Çöp, ot-çöp	نوعی علف	چوبلمه
Çopan	چوپان	چوپان
Çük, erkeklik organy	آلت مردانگی	چوک
Çöl, çöl-biýaban	بیابان	چول
Zaň, ýaň, jaň	زنگ	زنگ
H	خ	خ
Hatyn	خاتون	خاتون
H:akan, Türk soltanlarynyň tituly	عنوان پادشاه ترکان	خاقان
Hakanlaryň hakany, titul	اصطلاح: شاه شاهان	خاقان الخواقین

Han	خان	خان
Hyrly, hyrly tüpeň	نیله تفنگ	خان تفنگ
Hanlyk	خانخانی	خانخانی
Hanym, hanym-janym	عنوان احترام به زنان	خانم
Hana (Han+öyi)	خانه	خانه
Hytaw? Şyrmaýy	دندان دراز/عاج ماهی وال	ختو
Gazna, hazyna	خزانه	خزانه، هزینه
Goç	قوچ	خوچ/قوچ
Gulbaş, leşger başy	فرمانده	خیلباش
Hyltaş (ta, daş = topardeş, atdeş, boýdeş, ýoldaş sözlerinde gelýän daş= deňlik manysyda)	همگروه	خیلتاش
D	د	د
Daýy	دایی	دایی
Dädeş	داداش	داداش
Dadbeg (d:dayña ýetişýän beg)	رییس قاضی	دادبگ
Dädew, şalaryň ogluny terbiýeleýän hyzmatkär	غلامیکه از کودکی خدمت کند.	دادو
D:aruga? Garawul	نگهبان	داروغه
Dädeş	مخفف داداش	داهش(اصطلاح لوطیها)
Dag çekmek, tagmalamak. (“Maňlaýyna arap dagy çekilen. Nakyl)	داغ کردن اسب وغیره	داغ
Dag	کوه	داغ
Dargan	ویران، پراکنده	داغان/داغون
Dakuw?	۱- تیر بی پر ۲- یاپینجه	داقو
Tanyş, tanyşmak, d:neşgaah-da tanyş, bilim alýňan ýer	علم، آگاهی	دانش
Däde, Däde gorkut	پدر، پدربزرگ	دده
Tussag	زندان	دوستاق/ دوستاخ
Düşek	زیرانداز	دشک/ تشک
Dikel/Dikeltge	دکل	دکل/ دکل کشتی
Dolamak, maýa atylan süýt	شیری که بعد از مایه بسته شود.	دلمک
Dolama, üzümüň ýapragyna dolap bişirilýän imit	نوعی غذا	دلمه
Dymmak/ dymmak sözünden	گرفتگی	دمغ/دمغ شدن
Dümmük, dep, deprek	دنبک	دنبک
D:odurga, gökleňlerde taypa ady, igdiş at	اسب اکدش، دورگه نام طایفه ترکمن	دودرغه
Durak, üstüne täze süýt guýlan çal ýa-da gatyk	دوغ و ماستی که در آن شیر دوشیده باشند.	دوراغ/دوراق
İki gul, ekiz çaga	دوقلو	دوقلو(فارسی- ترکی)
Duman, gay, tupan	طوفان	دومن/دومان
Direg	تکیه گاه	دیرک
Düzmek, üç düzüm oýny	دوختن ۲- نام بازی: اوچ دوزوم	دوز/دوخت و دوز
Dilmaç, terjimeçi	مترجم	دیلماچ
Reňk	رنگ	رنگ
Zülük, sülük	زالو: مکنده خون	زالو
Zer+düş(zyr =1.köp, 2- zyr =sary reňk	زردشت	زردشت

Düşt: düye. Zerdüşt = Köp sary düyeli adam		
S	س	س
Satgen? Uly şerap käsesi	پیاله بزرگ باده نوشی	ساتکن / ساتگن
S:aç, çörek bişirilýän uly hem ýasy gap	تابه نان پزی	ساج
Saçak	جامه و لوازم آرایش که یکروز پیش از عروسی خانوادى داماد بمنزل عروس میفرستد	ساجق
Seçme, aw tüpeňň okjagazlary	ساجمه	ساجمه
S:ajuk? salgyt	عوارض مخصوص پذیرایی دوره آق قویونلو	ساجوق
Saklaw, saklamak, goramak sözünden	نگهبانی	ساخلو
S:aryk? Uwjuna zynjyr daňylyp agaçdan ýasalýan ýarag, Türkmenlerde taýpa ady	نوعی سلاح چوبی که بر سر آن زنجیر کوتاه می بستند.	ساریخ / سالیخ
Suwbaşy, subaý	رییس نظمیة	سوباشی
Sygrak, şerap küýzesi (Kapryň gyzlaryna sygrak sürdurdiler. Gorkut ata dessanynda)	کاسه و کوزه لوله دار	سغراق
Syklama? Ýumruk urmak	ضربه زدن با مشت بسته درحالیکه انگشت شست بیرون باشد.	سقلمه
Syknak, sygynmak sözünden bolmagay ahmal	اختیار	سقتاق
S:al, agaçlary bir-birine daňyp ýasalýan gämi. (Suw ýüzünde gezdire saly sen- Magtymguly)	تخته ای از دوپهم پیوسته که برای گذر از آب استفاده کنند.	سل
Sallana-sallana, näzli ýöremek	خرامیدن	سلانه- سلانه
Soltanym, bike	عنوانی که به ملکه اطلاق میشود.	سلطانم
Sanjak, baýdak	۱- سوزن ۲- پرچم	سنجاق
Temenlik, mör-möjek	حشره ایست	سنجاقک
Sanjar/ sançmak, süncmek	۱- نام پادشاه ترکمن ۲- باز شکاری ۳- فروریدن	سنجر
Sekiz ýyldyz, şum görülyän ýyldyzlar topary	هشت ستاره که منجمان آنرا منحوس میدانستند.	سکز یلدوز
Sak	اسم حیوان = ساق، ساقچی	سگ
Seňk/ seňsiremek sözünden bolmagy mümkin	سنگ	سنگ
Sawar/sürmek	سوار شدن	سوار
Sürmek, döwrany sürmek, hoş geçirmek	چشن و سرور	سور~چهارشنبه سوری
Sürtme, buzda, garda sürçüp gidýän arabajyk	نوعی ارابه	سورتمه
Sürüji, paýtunçy	درشکه ران	سوردی
Sürsat, sülsat	آذوقه	سورسات
Süren, hüjüm wagty edilyän gyk-bak	یورش، غوغا بهنگام حمله	سورن
Sowgat	سوغات	سوغات
Soluk, ýan torba	خورجین همراه سفر	سولوق
Söýgüli	سوگلی	سوگلی
Surgal? Şanyň töwergindäkilere berýän mülki	زمینی که شاه به اطرافیان بخشد	سیورغال

Söyer+gamyş, söýülme	عنايت	سيورغاميش
Sag, sag-aman	خوب و سالم	صاغ
S:agar, şerap bulgury	ساغر، ساغرى	صاغرى
Ş	ش	ش
Şamak «agşamyň şamagy solak görüner-aýdyndan»	پيشبندى كه زنان هنگام پخت و پز به دامن ميبنند	شمق / شاماق
Şuluk, çokluk, köplük, ýitirmek	از دست دادن	شلوق
Şyltyk atmak	تهمت زدن	شلتاق
Şapalak, şapbat	سيلي زدن	شپلاق
Çorba	نوعى غذا	شوربا
İşsek	بره 6 ماهه	شيشك
Çişlik, çişe düzmek	كباب شيشليك	شيشليك
T	ط	ط
Tabur, topar sözünden gelen bolmagy ahmal	صف، فوج، كتيبه	طابور
Tahya/ böruk	كلاه دخترانه	طاقيه
Targan, tarhan, Tarkan, leşer	انبوه لشكر	طرغان
Tirmek, düýrmek, ýygnanmak	گرد آمدن	طيرمك
Targur? sowgat	پيشكش	طرغور
Targak, garawul	محافظ و نگهبان	طرقاق
Torumtaý, aw guşy, (Oguzlarda ungun (mukaddes saýylan haýwan)	باز شكارى	طرمتاى
Tuwgun, aw guşy, (Oguzlarda ungun (mukaddes saýylan haýwan)	شاهين	طغان
Tagra? Togra? Şanyň permany ýazylan hat	نوعى مکتوب	طغرى
Torgaý? perman	فرمان، منشور	طورغاي / طرقة
Togrol, aw guşy, Seljukly soltan	اسم پادشاه، باز شكارى	طغرل
Toý	چشن	طو / طوى
Top	توپ جنگى	طوپ / توپ
Tozgu? Atly-abraýly adamlara hödürlenýän hanar	طعاميکه پيشكش بزرگان كنند	طوزغو
Tuwig, baýdak	پرچم	طوغ / توغ
T:agan, gazynyň tagany	سه پایه اجاق	طوغان / طغان
Apy tupan	طوفان	طوفان
Uly, uly gapy, köşk, saraý	بزرگ، على قاپو	على
Alyk? Azyka sözünden bolmagy ahmal	خوراك اسپان	عليق
G	غ	غ
		دخيرا در نوشتار فارسى برای زدودن ریشه کلمات ترکی / عربی، نوشتن غ بجای ق رواج یافت. [گورگنلى]
Garym-gatym	قاراشميش	غاراشميش
G:aret, talañ	غارت	غارت
Gazayagy, otuñ ady	نوعى گياه	غاز اياغى
Gazbegi, puluñ bir görnişi	واحدى برای مسكوك در عهد صفوى كه آنرا پول هم ميگفتند	غازبيكى
G:azan	ديگ	غازغان / قازان

Gazalak, deňiz guşy	مرغ دریایی سواحل خزر	غازالاق
Galy/ haly	قالی	غالین
Aara çöp atmak	مزاحم شدن	غامیش گذاشتن
Gangara-lanmak	بیماری سیاه شدن خون	غانغرایا
Gajar, aw guşy, palçy	۱- فالگیر ۲- باز شکاری	عجر
Gajarçy, awçy, belet	راهنا	عچرچی
Gyjak	کمانچه	عچک/ عژک
Gyzylala-balyk	نوعی ماهی	غزل آله/ قزل آلا
Goç	قوچ	غوچ
Guwrt, möjek	گرگ	غورت
G:owra, üzüm suwy	آب انگور	غوره
Gorag, goralýan ýer	محل حفاظت شده	غورق/ قرق
Guşat, gabamakdan, bir ýere dolap salmakdan, agyl	نوعی آغل	غوشاد/ قوشات
Gultaş/ guldaş, urş börügi	کلاه خود	غولتاش
Gygaç, gyýyp, kesip gaçmak	زیگزاک	غیغاچ
Q	ق	ق این حرف در فارسی نیست (معین. زیر حرف ق)
G:an, Hakan	پادشاه بزرگ	قان
Ga-aanjy, Hakanyň goraýjysy	محافظ اموال قان	قآنچی
G:ap, aşyk	۱- ظرف ۲- قاب بازی	قاب
Gapturğa, hat saklanýan gapjyk	صندوقچه نامه	قابتورغه
Gapyjy, garawul	نگهبان در	قاجی/ قابوچی
G:aplyk, altyn gapyrjak	جعبه کوچک زرین	قابق
G:aplama, nahar bişirilýän gaplama	نوعی ظرف	قابلمه
G:abyk, agajyň gabygy	پوست درخت و...	قابوق
Kapak, bir hil kădi	نوعی کدو	قاپق
Gapy	در	قاپو
Gatyk, ysmanakdan we gatykdan bişirilýän nahar	نوعی خورش با ماست و اسفناج	قاتق
Gatma, atyň ýaly we gurugy	موی دم و یال اسب	قاتمه
Gatmak, garmak	درهم آمیختن	قاتی/ قاطی
Gatym-gatym	اصطلاح: درهم آمیختن	قاطی- پاتی
G:aç, dilim	۱- قاچ زین ۲- قطعه خربزه	قاچ
Gaçak, bikanun iş	کار غیرقانونی	قاچاق
Gaç-gaç, bölek-bölek	قطعه- قطعه	قاچ- قاچ
G:ar	برف، سفید	قار
Garatäç, ösümlük	گیاهی است	قاراتاچ
Garyşmak	بهم ریخته	قاراشمیش
Garpyz	هندوانه	قاربوز
Garç, kömelek	در فارسی ق و در عربی چ نیست، شاید این کلمه ترکی باشد؟ آ. گ	قارچ؟
Garsak, torsuk	جانوریست	قارساق
Garmak, balyk awlanýan çeñnek	چنگکی که بر سر دام ماهی	قارماق

	نصب کنند.	
Garny yaryk, ösümlük, Türkmentsähranyň Akgala şäheriniň 10km dermirgazyndaky uly depe	۱- گیاهی است ۲- محلی در شمال آق قالا ترکمنصحرا	قارنی یاروق
G:az, guş ady	پرندہ ایست	قاز
G:aş, göz-gaş	ابرو	قاس [قاش]
Gaşyk çemçe	قاشق	قاشق
Gaşgarly, gap-gaç	نوعی ظرف چینی	قاشغری
Gaşyk urmak däbi	از مراسم شب چهارشنبه سوری ترکان	قاشق زنی
Kak, gawunyň kaky	گوشت و یا میوه خشک شده	قاق
G:ak, aňkaw	عقب ماندگی عقلی، عقب ماندن اسب در مسابقات	قاق/قاق شدن
Galpak, telpek	نوعی کلاه	قالپاق
Galtak, galtga	زین اسب	قالتاق
Galynja, guş ady	پرندہ ایست = فاخته	قالنجه
G:aly, haly	قالی	قالی
Gama, hanjar	خنجر	قامه/قمه
Gamyş	نی	قامیش
Gawluk, gapjyk	کیف دستی	قاولوغ
Gawut, köke, şeker	شیرینی	قاووت
Gawun	خربزه	قاوون
Gaýyk	قایق	قایق
G:aýyn	برادر شوهر/ زن	قاین
Gabak? Meýdanda dikilyän uly agaç	چوبی بلند که در میدان نصب کنند.	قباق
Gapçur, salgyt	مالیات، باج	قبچور
Gybrak, çabyk, ýyndan	چابک	قبراق
Gapyrga	استخوان پهلوی	قبرغه
Gapan	قپان: وسیله توزین	قپان
Gapy	در	قپو
Gopuz, gowuz	نوعی ساز	قپوز
Gatyrmak, peýdasyz	بی مصرف	قترماق
Gatsyz, bagtsyz	بدبخت	قتسز
Gutly, mübärek	مبارک	قتلغ
Gajar, Türk taýpalaryndan, aw guşy, saz mukamy	۱- طایفه ایست از ترکان ۲- یکی از گوشه های موسیقی شور ۳- باز شکاری	قجر
Goçgar	قوچ	قچقار
Gadagan, yasak	قدغن	قدغن
Gyran, pul birligi	واح پول	قران
Gyrgawul, guş ady	قرقاول	قرقاول
Gara agaç, ösümlük	گیاهی است	قره آغاچ
Garabuga, urş esbasy	منجنیق جنگی	قرا بگا
Garaçory, söweşjeň	شمشیردار	قراچوری
Gara sungar, aw guşy	باز شکاری	قراسنقر

Garasüren, kerwön garawuly	محافظين قافله	قره سورن
Garatat, ösümlük	گیاهی است	قرا طاطا/ قاط
Garatawuk	سار سیاه	قراطاوخ
Garatuwgun	باز شکاری	قراطغان
Garakçy	سارق	قراق/ قراقچی
Garaguş, aw guşy	باز شکاری	قراقوش
Garagurt	ماست جوشانده آب گرفته	قراقورت
Gurban	ترکش	قربان
Gurt/ yuw dum	یک جرعه آب...	قورت
G:orçy, gorhanaçy, ýarag saklaýan adam	اسلحه بان	قرچی/ قورچی
Gyrgy, aw guşy	باز شکاری	قرقی
Gyrmyz, gyzył	نوعی رنگ است	قرمز
Gurrumsak, sögünç	نوعی فحش	قورمساق
Garmut?	مخلوط کاه و جو	قرموت
Gowurma, imit ady	نوعی خورشت با گوشت و سبزی	قرمه
Gyrnak	کنیز	قرناق
Gara	سیاه	قره
Garabiyn, tüpeň ady	نوعی تفنگ	قره بینه/ بینا/ کارابین
Garapazy, ösümlük	نوعی علف	قره پازی
Garatiken	نوعی علف	قره تیکان
Garagulak, ösümlük	علفی است.	قره قولاغ
Gargy tüýdük	ابزار موسیقی	قره نی
Garaýarag	رساننده ملزومات و اسلحه در قشون صفویان	قره یراق
Gyzyl/ Gyzylala	قرمز. نوعی ماهی	قرزل/ قرزل آلا
Gyzylbaş	نام دسته و طایفه ای ترکی	قرلباش
? bir hil ilik, düwme	نوعی دکمه	قرن قفلی
Gysrak	مادیان	قرسراق
Gyşgyramak, goh-galmagal turuzmak	جار و جنجال	قرشقرق
Gyşlak	قرشلاق	قرشلاق
Gyşlamak	کوچ زمستانی	قرشلامیشی
Goşun	قشون	قشون
Kaşaň, owadan	قرشنگ	قرشنگ
Gaşaw/gaymak	قشو~کشیدن بر اسب	قشو
Kant	قند	قند
Gul	بنده	قل
Kelaç	۱- کشش کمان. ۲- وسیله دنده عوض کردن در ماشین	قلاچ/ کلاج
Gulaç? At ýörişi, ýörtme	جستن اسب	قلاچ
Gulaçuw	جام و ظرفی از چرم	قلاچو
Gallaç, sergezgan	بی نام و ننگ، میخواره	قلاش
Kelak, garga	کلاغ	قلاغ
Golan/Gulan? Süri maldan alýnýan salgyt	مالیات گله	قلان
Gulan	گورخر [ترجمه قلان]	قلان
Galwuz	راهنمای راه	قلاووز/ قلاغوز
Gylyç	شمشیر	قلاج/ قلیچ

Gulçak, gürz	دستانه آهنی سربازان قدیم	قلچاق
Guldur, urşak batyr	قادر~محله	قادر
Gullak, pul tygşytlanýan küyezejik	صندوقچه پس انداز پول	قالك
Gulmaş	هرزه	قلماش
Gum\ Gumdag	نام شهر. قم بمعنی خاک و کویر	قم
Gamçy	تازیانه	قمچی
Kymys	نوعی شراب از شیر مادیان	قمیز
Gangala, salgydyň bir görnüşi	نوعی مالیات	قنغلا
Gundag, gundamak	قنداق~بچه	قنداق
Gonuk, myhman	مهمان، طایفه ای از اوغوزان	قنق
Guw, guş ady	پرنده ایست	قو
G:oz, hoz	قوز~پشت	قوز
Guty, gap	قوئی	قوتی/قوئی
Çäýnek	قوری~چای	قوری
G:orhana	اسلحه خانه	قورخانه
Gurbaka	قورباغه	قورباغه
Gurultaý	انجمن	قورلتای
Gurmaç, bugdaý	گندم بریان	قورماچ
Goz/hoz	گردو	قوز
Guş	پرنده شکاری	قوش
Güýçli	پر زور	قوی
Gahryman	قهرمان	قهرمان/ کهرمان
Gytul?Gaytawul? leşgeriň dynç alýan ýeri	محل استراحت اردو	قیتول
Gaýçy	وسیله برش	قیچی
Gaýyş	چرمی که سلمانی تیغ تیز کند.	قیش
Gaýmak	سرشیر [ترجمه قیماغ]	قیماغ
Gyma, gymmak	گوشت ریز- ریز	قیمه
Gynamak	شکنجه	قین [شاید کین از این باشد]
K	ك	ك
Arany sazlaşdyryjy (termin)	اصطلاحیست	کار چاق کن
Qaqa	برادر؟	کاکا
Kalbas(gol+bas)	نوعی غذا	کالباس
Kepir, balygyň bir görnüşi	نوعی ماهی	کپور
Köpek ogly, sögünç	دشنام	کپه اوغلی
Görnüş, egilip salam bermek	تعظیم	کرنش
Kelent, çeper çekmek, küren obası	حلقه زدن، میدان اسبدوانی، جای صف کشیدن سپاه	کرندزدن
Keşik, nobatçy	نگهبانی	کشیک
Kelte	کوتاه	کلته
Külçe	کلوچه	کلوچه
Kümeçden, tüwüden bişirlýän bir hil köke	نوعی شیرینی	کماج
Kempir	پیرزن	کمپیر

Geňeş	مشورت	کنکاش
Geňeşistan, parlament	از عهد مشروطیت این کلمه به تصور اینکه فارسی است به "مجلس شورا" اطلاق شد و گروهی آنرا بکار بردند ولی بزودی متروک گشت [وقتی فهمیدند ترکی است جلوی استعمالش را گرفتند.گ]	کنکاشستان
Kutal? Goşmaça at	اسب سواری، اسب یدک	کوتال
Kötek, köteklemek, urmak	عصا، دسته هاون، ضربه	کوتک
Kötel, dag ýamajy	تپه، گردنه	کوتل
Göç	کوچ	کوچ
Köçe, geçmek, göçmek sözünden bolmaýy	کوچه	کوچه
Kiçi	کوچک	کوچک
Gödek, akly kämilleşmedik	کودک	کودک
Köse	کوسه: مرد بی ریش	کوسه
Goş, goşuşmak, gaýrat etmek	کوشش	کوش/کوشش
Gök reňk	کبود	کوک
Kök, dikişde düwün bilen bir ýeri belli etmek	کوک-زدن بر لباس	کوک
Gökleň, Türkmende taýpa ady	علفی است. طایفه ترکمن	کوکلان
Gögüldaş, süýtdaş dogan	برادر رضاعی(شیرخواره)	کوکلتاش
Kulak, g:om, tolkun	کولاک	کولاک
Kömek	کمک	کومک
	گ	گ
Geplemek	گپ زدن	گپ
Getir, getirmek, esgerleriň jalbarlaryny çekmek	گتر کردن شلوار در ارتش	گتر
Gädik, Alburz dagynda ýer ady	شکاف. نام محلی در کوه البرز	گدوک
Gerek-ýarag	حامی، پشتیبان	گرتک-یراق
Gereyli, Türklerde tire ady, saz mukamy	قطعه ایست ضربی در دستگاه موسیقی شور که در پردی شهنواز نواخته میشود. طایفه ای ترکی	گریلی
Gezlik, sapy süňden owadan pyçak	کارد کوچک دسته دار. پرده درمی که بر طرف خارجی چشم اسب نهند.	گزلک
Gezme, garawul	پاسبان شب	گزمه
Gül/gülmek, açylmak	گل-لاله	گل
Gelen-giden, tüpeňdäki mäşe	وسیله ای در تفنگ. رونده و آینده	گلنگدن
Gubalak, ösümlük	گیاه سماروغ	گوبلک
Oturýer	سرین، کفل	گوت(آرامی-ترکی)
Güýç	زور	گوچ
Gude, göwre	تن و بدن	گوده
Gürhan/Gurhan? Gurhanly Türk döwleti, Gara Hytaýly	لقب شاهان گورحانی/ قره ختایی	گورحان

Görk, gözellik	زیبایی	گورک
Köreken, giýewi	داماد	گورکان
Güran? Goşunyň halka guran wagty	حلقه ای که در لشکر در گرد چیزی تشکیل دهند. نوعی اردوگاه سنگربندی شده	گورن
Görnüş, egilip salam bermek	تعظیم	گورنش
Göz	چشم	گوز
Gözkerme, hoza zyýan berýän närise	آفت گردو	گوزکرمه
Gözgulak, ösümlük	میوه درخت سرو	گوزکلاغ
Gök, mawy	آبی، آسمان	گوک
Gö:l/ Köl	تالاب	گول
Kulak, g:om, tolkun	موج بزرگ	گولاک
Giç, ýetişmedik, akyl kasesi dolmadyk	عقب مانده	گیج
L	ل	ل
Lap: lap dogry, tüýs dogry	عیناً: لاپ سفید	لاپ
Laçy, ösümlük	گیاه هل	لاچی (آچی)
Laçyn, aw guşy	شاهین، نام مردان در ترکی	لاچین
Läş, talaň	تاراج، غارت	لاش
L:ak atmak, degişmek	هزل و شوخی	لاق
Läle	لالایی	لالایی
Läliksiretmek, hanlaryň lälik ogluny terbiýeleyän	للمگی بزرگان کردن	لله بگی
Letirtmek? Çöregi çaýa batyrmak	نانی که آب بسیار داشته و خوب برشته نباشد. نان را در چای لترمه کردن	لترمه
Leçek, çadyr, baş örtgi	چادر	لچک
Kağşamak, titremek	لرزه	لخشه
Mavera un-nahr, saz mukamy	یکی از گوشه های مخصوص راست پنجگاه که شباهت به افشاری دارد.	ماوراءالنهر
Mäşe, ot tutgyç, tüpeň mäşesi	ماشه-تفنگ	ماشه
Maral, keýik	گاو کوهی!	مرال
Mesge yag	روغن ناگداخته	مسکه
Monjuk, baýdagyň başynadaky gupba, aýal bezegi	قبه ای که بر سر پرچم نصب کنند. زیور زنانه	منجوق
Maňňal	منقل	منقل
Näçag, näsag, keýpi ýerinde däl	بیمار	ناچاق
Yz ýitirmek	اصطلاح: رد گم کردن.	نعل وارونه زدن
Now bäbek, täze dogan bäbek	نوباوه	نوباوه
Otag	خیمه، اتاق	وٹاغ
Otakbaşy	سردستی غلامان	وٹاق باشی
? gelin	عروس	ویو/ بیوک
? Her işe goşulmak	اصطلاح: در هر کاری دخالت	هر دیگی چمچه
Ý	ی	ی

Ýaby	يابو	يابو
Ýatagan, motordäki aýlam-aýlam demir	ياتاغان، ابزارى در موتور	ياتاغان
Ýatugan? Saz guraly	نوعى ساز ۱۷ تار	ياتوغان
Ýarag	اسلحه	يراق
Ýardanguly, aňyrsy belli bolmadyk kişi, samsyk	اصطلاح: كسيكه هويتىش مجهول باشد، افراد پخمه	ياردانقلی
Ýargylamak, bir dürli salgyt	نوعى عوارض	يارغو/ يرغو
Ýasak, gadagan	قدغن	يساق/ ياساق
Ýasama, salgyt	نوعى ماليات	ياسامه
Ýasamyşy, düzgün	نظم	ياساميشی
Ýasawul, garawul	قراول دربار	ياساول/ يساول
Ýaşmak, ýaşynmak	روسرى، روگرفتن عروس	يشماق/ ياشماق
Ýagy, duşman	ياغی	ياغی
Ýalançy	دروغگو	يالانچی
Ýalnıyz, sallah adam	تنها، مجرد	يالغوز
Ýaman	بد، ضعيف	يامان/ يمان
Ýam, post	چاپارخانه، پست	يام-خانه
Ýuwaş	آهسته	يواش/ يواوش
Ýawar	سرگرد	ياور
Ýatak	نگهبانی	يتاق
Ýabugu, Türk şazalarynyň lakamy	لقب شاهزادگان ترك	بيغو
Ýokary	بالا	يخارى
Ýahna, ýahana	نوعى غذا	يحنی
Ýaka	يقه	يخه/ يقه
İdeg, itmek	يدك	يدك
Ýortma, ylgamak	يرتمه رفتن	يرتمه/ يورتمه
Ýöriş	يورش	يرش/ يورش
Ýorga	بورغه، رهوار	يرغا
Ýargu, salgydyň bir görnüşi	نوعى عوارض	يارغو
Ýargyç, sudiýa, garalawjy	بازپرس، دادستان	يارغوچی
Ýarlyk, patyşanyň permany	فرمان شاه	يرليغ
Ýerendak? ýumşak içege	روده، تسمه نرم و سفید	يرنداق
Ýasal, sap, hatara durmak	صف	يسال/ ياسال
Ýatak	خوابگاه	یطاق
Ýogur, ýogyn	كلفت، خشن	يغور/ يغور
Ýaglaw, içi ýasy gap-gaç	ماهی تابه	يغلاوی
Ýaglyk? Ýaýyň oky	تیر پیکاندار	يغلق
Ýagma, ýagmalamak, talamak	غارت	يغما
Ýugurmak	از مصدر يغورماق، خمير کردن	يغور
İljar, jar çekmek	جار کشیدن	يلجار/ ايلجار
Ýylky	گله اسبان	يلخی
Ýyldyz	ستاره	يلدوز
İlgar, talaň	غارت ایل	يلغار/ ايلغار
Ýalmaq, birnäçe bölekden ybarat demir don	زره دارای چند تکه	يلمق
Ýalwaç, pygamber	پیغمبر	يلواج
Ýeni çeri/ çerik	قشون داوطلب	ينگی چری/ ينی چری
Ýeňne	دنباله رو عروس	ينگه

Ýeni(täze) dünýä, Amerşkadan maksat	مقصود آمریکا	ینگه دنیا
Ýuwka/ Gawyk, kädi	میان تهی، قواک	یوخه/ کاک
Ýurt	سرزمین	یورد/ یورت
Ýurtçi, täze ýurduň nirde gonulmagyny bilýän adam	شخص تعیین کننده یورت	یورتچی
Ýüzbaşy	سرکرده صدتایی در قشون	یوزباشی
Ý:aýlamak, ýaza çykmak	بیلاق-کوچ به بیلاق	بیلاق

تورکمنینگ یازوو حاظی نینگ دورلی الیپ- بیلی لری

1	Latynça	Kirilçe	Arapça	Mysal	Мысал	منثال
2	A a	А а	آ ا	Adam	Адам	آدام
3	B b	Б б	ب ب	Baba	Баба	بابا
4	Ç ç	Ч ч	چ چ	Çemçe	Чемче	چمچه
5	D d	Д д	د د	Däde	Дәде	داده
6	E e	Э э	ا ا	Eje	Эже	اچه
7	Ä ä	Ә ә	أ ا	Ädik	Әдик	آدیك
8	F f	Ф ф	ف ف	Ferhad	Фархад	فرهاد
9	G g	Г г	گ گ	Gülün	Гүлгүн	گلگون
10	H h	Х х	ح ح	Hemra	Хемра	همراه
11	İ i	И и	ای	İki	Ики	ایکی
12	J j	Ж ж	ج ج	Jäjek	Жәжек	جاجک
13	Ž ž	Ж ж	ژ ژ	Žurnal	Журнал	ژورنال
14	K k	К к	ک ک	Kömek	Көмек	کومک
15	L l	Л л	ل ل	Leýla	Лейла	لیلا
16	M m	М м	م م	Mahym	Махым	میحمان
17	N n	Н н	ن ن	Nirden?	Нирден?	نیردن؟
18	Ñ ñ	Њ њ	نگ	Meñli	Меңли	منگلی
19	O o	О о	او	Odun	Одун	اودون
20	Ö ö	Ө ө	اؤ	Ördek	Өрдек	اوردک
21	P p	П п	پ پ	Pamyk	Памык	پامیق
22	R r	Р р	ر ر	Radio	Радио	رادیو
23	S s	С с	س س	Sary	Сары	ساری
24	Ş ş	Ш ш	ش ش	Şemşat	Шемшат	شمشات
25	T t	Т т	ت ت	Tuty	Туту	توتی
26	U u	У у	او	Uly	Ули	اولی
27	Ü ü	У у	او	Üzüm	Узүм	اوزوم
28	W w	В в	و و	Watan	Ватан	واطان
29	Y y	Ы ы	ان	Yz	Ыз	انز
30	Ý ý	Й й	ی ی	Ýelek	Йелек	یلهک

31	Z z	З з	ز ز	Zöhre	Зөхре	زۆهره
		Ю ю	يو		Юваш	يوواش
		Я я	يا		Ялкап	يالقاп
		Ё ё	يو		Ёл	يول
		Ъ ъ			Дүнъе	